

Aihe: Laki vammaisten tulkkauspalvelusta

Arvoisa Kansanedustaja,

Hallituksen esitys laiksi vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta on tulossa eduskunnan käsittelyyn lokakuussa 2009. Me allekirjoittaneet järjestöt olemme antaneet lausuntonemme luonnoksesta hallituksen esitykseksi elokuun alussa. Lausunnoissa on kiitetty mm. sitä, että hallituksen esitykseen on sisällytetty

- oikeus tulkkaukseen ulkomaan matkoilla
- oikeus etätulkkaukseen ja siinä tarvittaviin laitteisiin
- oikeus kahden tulkin käyttöön pitkäkestoisissa ja vaativissa tulkkauksissa.

Suurena huolenamme on, että lakiehdotukseen sisältyy kuitenkin edelleen sellaisia kohtia, jotka lain toimeenpanossa voivat tosiasiassa heikentää asiakkaalle kuuluvaa subjektiivista oikeutta tulkkauspalveluun.

- Tulkkipalvelun vähimmäistuntimäärät (180/360 tuntia/vuosi) ovat ristiriidassa aidon subjektiivisen oikeuden kanssa. Vähimmäistuntimääristä luopumista edellyttävät etenkin perustuslain yhdenvertaisuussäännös ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus, joiden mukaan ilmaisun- ja sananvapautta ei saa rajoittaa millään tavoin. Tuntimäärien poistamisen on epäilty aiheuttavan kustannuspainetta. Palvelun käyttöön ei ole uuden lain myötä odotettavissa kasvua. Sen sijaan lisätuntien erillinen hakeminen, päätöksenteko ja seuranta aiheuttavat työtä ja kustannuksia.

- Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelulain tulee olla ensisijainen laki tulkkauspalveluja järjestettäessä. Näin asiakkaan oikeus tulkkaukseen turvataan kaikissa tilanteissa viivytyksettä. Koska nykyisinkin suurin osa tulkkauksista järjestetään vammaispalvelulain nojalla, ei perustelu kustannusten pelätystä noususta ole riittävä.

- Lakiehdotuksessa tai sen perusteluissa ei oteta kantaa siihen, kuka voi toimia kyseisen lain tarkoittamana ammatinharjoittajana. Tämä vaarantaa tulkkipalvelun käyttäjien oikeusturvan. Viranomaisten tulee huolehtia pätevien ammatinharjoittajien valvonnasta.

- Laissa on tuotava esille Kansaneläkelaitoksen tiedotus- ja opastusvelvollisuus. Erityisesti tämän lain kohdalla on varmistettava se, että tieto omista oikeuksista on asiakkaan kannalta helposti saatavissa ymmärrettävässä muodossa eli hänen omalla äidinkielellään tai kommunikaatiotavallaan.

Lakiehdotuksessa on tuotu esille, että nyt säädettävällä lailla on tarkoitus toteuttaa vain hallinnollinen siirto siten, että tulkkauspalveluista vastaa 1.9.2010 Kansaneläkelaitos (aiemmin vastuu oli kunnilla). Lain valmistelun edetessä on kuitenkin noussut esille tuloksia, jotka perustellusti puoltavat mm. edellä mainittujen sisällöllisten muutosten tekemistä. Suomi on allekirjoituksellaan sitoutunut ratifioimaan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen.

Ratifiointi voidaan kuitenkin toteuttaa vasta sitten, kun voimassaoleva lainsäädäntö on mukautettu vastaamaan sopimuksen sisältöä. Mielestämme olisi paitsi ristiriitaista myös resurssien hukkaamista säätää tässä vaiheessa sellainen laki, joka ei olisi sopusoinnussa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen kanssa.

Yhteyshenkilönämme toimii Pirkko Selin-Grönlund

Aivohalvaus- ja dysfasialiitto ry
Kuurojen Liitto ry

Autismi- ja Aspergerliitto ry
Suomen CP-liitto ry

Kehitysvammaliitto ry
Suomen Kirjoitustulkit ry

Kuuloliitto ry
Suomen Viittomakielen Tulkit ry

Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry

Diakonia-ammattikorkeakoulu, viittomakielentulkin koulutusohjelma

Humanistinen ammattikorkeakoulu, viittomakielentulkin koulutusohjelma